

РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ПОДАТКОВЕ АДМІНІСТРУВАННЯ: СУТНІСТЬ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІTAX ADMINISTRATION: SATISFACTION,
DEVELOPMENT PERSPECTIVES AND EVALUATION OF EFFICIENCY

У статті визначено глибину сутність та проаналізовано сучасні тенденції розвитку податкового адміністрування й впровадження його механізму в податкову практику. Дана оцінка науковим і законодавчо встановленому підходам до його змісту. Визначено зміст поняття ефективності податкового адміністрування і фіскальної ефективності. Надані деякі пропозиції щодо подальшого вдосконалення та оцінки ефективності процедур адміністрування податків в Україні за умови реформування національної податкової системи. Проаналізовано напрями реформування організаційної структури фіскальної служби і запропоновано ідею її формування у вигляді трьохвимірної комплексної моделі.

Ключові слова: податки, податкова система, податкова політика, адміністрування податків, технології адміністрування податків, ефективність.

В статье определена глубинная сущность и проанализированы современные тенденции развития налогового администрирования и внедрения его механизма в налоговую практику. Дана оценка научным и законодательно установленному подходам к его содержанию. Определено содержание понятия эффективности налогового администрирования и фискальной эффективности. Даны некоторые рекомендации отно-

сительно дальнейшего совершенствования и оценки эффективности процедур администрирования налогов в Украине в условиях реформирования национальной налоговой системы. Проанализированы направления реформирования организационной структуры фискальной службы и предложено идею ее формирования в виде трехмерной комплексной модели.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, налоговая политика, администрирование налогов, технологии администрирования налогов, эффективность.

The article defines a deep essence and analyzes the current trends in the development of tax administration and introduces its mechanism into tax practice. The assessment of scientific and legislative approaches to its content is given. The content of the concept of efficiency of tax administration and fiscal efficiency is determined. Provides some suggestions for further improving and assessing the effectiveness of tax administration procedures in Ukraine, subject to the reform of the national tax system. The directions of reformation of the organizational structure of the fiscal service are analyzed and the idea of its formation in the form of a three-dimensional complex model is proposed.

Key words: taxes, tax system, tax policy, administration of taxes, technology of tax administration, efficiency.

УДК 336.22

Антоненко В.М.

к.е.н., доцент кафедри обліку,
фінансів та економічної безпеки
Донецький національний технічний
університет

Власов О.О.

студент
Донецький національний технічний
університет

Постановка проблеми. Податкова політика будь-якої держави в сучасних умовах вимагає серйозного і виваженого ставлення до розроблення адекватного і дієвого механізму адміністрування податків. Річ у тому, що реформування цього механізму має зараз значні перспективи щодо підвищення ефективності податкової політики і буде в цьому сенсі додатковим важелем разом із удосконаленням податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адміністрування податків (чи іншими словами – податкове адміністрування) – категорія нова і навіть модна, але не досить досліджена й надто заплутана [1]. Цей термін вже активно застосовується в податковому законодавстві і в практиці податкової роботи, але при цьому, що взагалі є досить дивним, досі відсутнє однозначне, загальноприйняте й принципово визначене його тлумачення.

Питання податкового адміністрування як складника податкової системи в теорії оподаткування знаходили відображення у працях відомих економістів, зокрема методологічні засади подат-

кового адміністрування розроблено провідними зарубіжними вченими: М. Аллінгемом, С. Брю, А. Вагнером, Е. Енгелем, А. Лаффером, Е. Ліндалем, П. Лоранжем, К. Макконелом, Ф. Нітті, А. Сандмо, А. Смітом, Ж. Сисмонді, В. Парето, П. Прудонем, С. Холлом та ін. Деякі конкретні питання податкового адміністрування, оцінювання його ефективності та вдосконалення в Україні перебувають у полі зору українських науковців, серед яких необхідно назвати: В. Андрущенко, Т. Бондарук, О. Василюк, З. Варналія, В. Вишневецького, О. Данілова, С. Захаріна, Т. Єфименко, О. Іванішину, Ю. Іванова, А. Кізіму, А. Крисоватого, Я. Литвиненка, І. Луніну, В. Мельника, П. Мельника, С. Онишко, В. Опаріна, А. Скрипника, А. Соколовську, В. Суторміну, С. Терещенка, О. Тимченко, В. Федосова, С. Юрія та ін.

Віддаючи належне шановним ученим, які переймалися податковою теорією, та їх здобуткам, варто підкреслити, що для української науки податкова теорія є дещо новою, точніше, такою, яка не розвивалася протягом досить тривалого

періоду часу, як це, наприклад, мало місце в інших країнах. Більше того, можна стверджувати, що стрімкий перехід нашої країни до ринкових засад господарювання, відхід від абсолютно виняткового існування тільки державної форми власності і супроводжувальний йому процес створення підприємств іншої (недержавної) власності свого часу змусили українську владу швидко сформувати податкову систему та створити податкову службу. Зважаючи на те, що країна не мала на той час ані серйозних власних наукових розробок у сфері оподаткування, ані практичного досвіду формування податкової системи чи податкової служби, вітчизняна податкова наука повинна була наздоганяти, оцінювати й коригувати практичні дії держави в податковій сфері, а податкова практика – також постійно вимагала свого наукового обґрунтування й відповідних змін.

Попри те, що вказані вчені зробили достойний внесок у розвиток вітчизняної податкової науки, зараз ще залишаються вельми актуальними і затребуваними багато принципових питань теоретичного і практичного спрямування у сфері податкового адміністрування податків. Це пояснюється тим, що: по-перше, постійно й об'єктивно обґрунтовано відбувається удосконалення податкової системи в країні, що, звісно, і має бути таким, бо якщо країна розвивається і прямує до Євросоюзу, то це вимагає й відповідного прогресивного реформування системи оподаткування; по-друге, зміни податкової системи і всього механізму податкового адміністрування вимагають від державної фіскальної служби, а також платників податків постійного моніторингу податкових змін задля недопущення порушення податкового законодавства; по-третє, реальне існування і розповсюдження в країні будь-яких схем і лазівок щодо ухилення від оподаткування у свою чергу робить необхідним їх усунення та боротьбу з різного роду протиправними діями з боку платників – порушників податкового законодавства.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення сутності і здійснення оцінки сучасного стану адміністрування податків в Україні, а також надання пропозицій щодо напрямів подальшого реформування технологій податкового адміністрування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуалізація проблем податкового адміністрування насамперед стосується визначення його сутності з аналізом різних наукових підходів з цього приводу.

Розглядаючи позиції науковців щодо визначення цього поняття, необхідно, зокрема, зупинитися на таких показових прикладах.

Термін «адміністрування» походить від латинського слова «admini-stratio», що означає керівництво, управління. У Сучасному слов-

нику іншомовних слів зазначено: «Адмініструвати – 1) управляти, завідувати; 2) управляти бюрократично через накази, командування» [2, с. 23]. Нерідко можна бачити таке тлумачення: «Адміністрування – бюрократичний метод управління через командування» [3, с. 11].

Принципово «адміністрування» поєднується із поняттям «адміністрація». У публікаціях, присвячених менеджерській тематиці, слово «адміністрація» подається в значенні органу управління і використовується доволі часто, але досліджуване «адміністрування» при цьому трапляється значно рідше; однак, безумовно, ці терміни пов'язані за корінням, тому досить логічно припуститися, що «адміністрування» є управлінським процесом адміністрації як органу управління. Тобто адміністрування слід розуміти як сукупність дій та рішень адміністративного органу, спрямованих на організацію управлінського процесу. Отже, враховуючи вище викладене, можна визначити податкове адміністрування як специфічний механізм управління податками.

Так, на думку українського вченого В. Андрущенка, фіскальне адміністрування – це процес управління людьми і подіями у сфері оподаткування через ієрархічно структуровані рішення представницьких політичних органів та дії виконавчо-владних інституцій; тобто, за його баченням, податкове адміністрування поєднує ознаки політики, науки і мистецтва. Надто зворушливо читається його аналогічне твердження, що фіскальне адміністрування – мистецтво в усьому, що стосується успішного забезпечення з боку причетних до оподаткування державних діячів, службовців і спеціалістів, реалізації податкової політики шляхом проведення адекватних рішень через органи законодавчої представницької влади та функціонування податкової системи на основі професійних знань, досвіду і високої виконавської майстерності [4, с. 28–29]. Висловлюючи своє ставлення до наведених цитувань, зауважимо, що такі міркування автора виглядають дещо дивними, тому що в його тлумаченні адміністрування податків є якимсь компонуванням досить різних сфер суспільного буття; а на практиці просто неможливо знайти фахівця, який би водночас був і політиком, і науковцем, і діячем мистецтва, то виходить, що займатися професійно податковим адмініструванням не в змозі ніхто (!).

Автори Економічної енциклопедії, формулюючи тлумачення податкового адміністрування, взяли за його основу розуміння управлінської діяльності керівників і органів управління, яка здійснюється здебільшого через накази, розпорядження [5, с. 25]. Базуючись на цьому, професор В. Мельник обґрунтував таке визначення: «Адміністрування податків – це управлінська діяльність органів державної виконавчої влади, що пов'я-

зана з організацією процесу оподаткування, ґрунтується на державних законодавчих та нормативних актах та використовує соціально зумовлені і сприйняті правила» [6, с. 4–5]. Загалом це визначення, на наш погляд, є прийнятним, оскільки: по-перше, воно містить більш чітке і конкретне його тлумачення; по-друге, в ньому підкреслюється, що адміністрування податків є сферою дії виконавчої влади, з чим ми абсолютно і незаперечно погоджуємося; по-третє, правильним також є те, що адміністрування подається як управлінська діяльність; і, врешті-решт, що вона базується на державних законодавчих та нормативних актах і правилах, чим підкреслюється, що податкові органи мають, так само як і платники податків, дотримуватися чинного законодавства. Але наголосимо, що в процесах податкового адміністрування свою неабияку роль відіграють не тільки органи виконавчої влади, а й законодавчі органи (наприклад, ВРУ та органи місцевого самоврядування приймають оперативні рішення щодо податкового регулювання, запроваджують тимчасові податкові пільги тощо) та органи судової влади (ухвалюють відповідні рішення за наслідками розгляду податкових спорів).

Якщо додати останню тезу, то адміністрування податків іще тлумачиться як логічно вибудований, науково обґрунтований процес державного управління податковими відносинами, що здійснюється органами, яким делеговано законодавством повноваження у сфері оподаткування [7, с. 237]. Такої ж думки дотримується і російський дослідник А. Тітов: «Податкове адміністрування – це управління податковими відносинами за допомогою певної державної фінансово-економічної політики, з урахуванням відповідальності за виконання поставлених завдань, за безпосередньою участю спеціальних державних органів» [8, с. 127]. Зауважимо, що це є найбільш поширеним поглядом науковців на сутність податкового адміністрування; процитуємо у зв'язку з цим іще одну публікацію, в якій згадується про такий напрям податкового адміністрування, як організація податкових відносин, яка передбачає загальні засади організації діяльності податкової служби, що будуть підґрунтям для реалізації податкових відносин на мікрорівні та визначатимуть основні орієнтири відносин між суспільством і фіскальними органами [9, с. 239].

Але, наприклад, А. Селиванов свого часу писав, що адміністрування податків – це правовідносини (а не управління ними!), які складаються у сфері здійснення уповноваженими державними органами заходів із погашення податкового боргу і передбачають застосування методів владно-примусового характеру до платників податків [10, с. 35], що, на нашу думку, є відхиленням від сутності досліджуваної категорії, бо правовідно-

сини треба формувати і регулювати, і не тільки у сфері погашення податкового боргу (уявимо гіпотетичну ситуацію, що немає боргу, то адміністрування податків немає?). Тобто вбачається звуження цього поняття, бо не можна адміністрування податків зводити тільки до погашення податкового боргу чи до застосування примусу в стягненні податків, тим більше що це суперечить сучасній тенденції реформування податкової роботи з платниками податків у напрямі збільшення самостійної сплати податків. На той час, коли писалася вказана публікація, українські законодавці та фіскальні фахівці намагалися якомога сильніше з примусової позиції тиснути на платників податків, тому це й знайшло відповідне дзеркальне відображення в наукових колах; але в подальшому примусовий пріоритет, як виявилось, себе не виправдав, і від нього необхідно було відмовитися.

Вважаємо слушною і такою, що заслуговує на увагу, позицію тих авторів, які стверджують, що податкове адміністрування – це система заходів і прийомів, зумовлена нормами чинного законодавства, яка забезпечує мобілізацію надходжень до бюджетів всіх рівнів і державних цільових фондів [11, с. 126].

Отже, науковці поки що не мають єдиної думки щодо сутності податкового адміністрування. А такий розбіг наукових поглядів на податкове адміністрування мав своїм наслідком те, що в Податковому кодексі [12] взагалі тривалий період було відсутнє визначення цього поняття, що виглядало досить дивно тому, що у ст. 14 розділу 1 ПКУ наводяться визначення доволі поширеної сукупності застосовуваних у цьому документі термінів (наприклад: алкогольні напої, будівлі, бюджетна установа, виноробна продукція, господарська діяльність, дебітор, депозит, дивіденди, ліцензія, квартира, котедж, кімнати, садовий будинок, дачний будинок тощо). У наведеному переліку термінів, по яких ПКУ дає спеціальне фіскальне тлумачення або просто посилається, наприклад, на Господарський чи Цивільний кодекси України, є такі (і їх, до речі, замало), які безпосередньо не відносяться до податкової сфери, і тому їх можна було б не включати в спеціальний словник ПКУ (навіщо, наприклад, давати в ПКУ (п. 14.1.144) поняття пива?). А от те, що є для оподаткування найважливішим – визначення адміністрування податків, – у цьому словнику законодавці спочатку взагалі забули; пізніше воно було введено як додатковий підпункт 14.1.1⁻¹ ПКУ тільки у 2013 році (ну, нарешті!), згідно із Законом № 404-VII від 04.07.2013: «адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх

посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом» [12]. Додамо, що законодавці виробили, на нашу думку, найкраще сучасне визначення поняття адміністрування податків, що може позитивно впливати на подальший перебіг подій у сфері оподаткування і покращити практику збирання податкових платежів. І головне – законодавці цим визначенням намітили курс від примусового ставлення у збиранні податків до обслуговування платників, що, безумовно, має вагомий значення як у формуванні податкової політики держави, так і в підпорядкованому їй податковому адмініструванні.

Основним результатом функціонування механізму податкового адміністрування є, звісно, надходження податкових платежів до бюджетів усіх рівнів. Забезпечення своєчасних податкових надходжень – ключове, але далеко не єдине завдання механізму податкового адміністрування. Крім того, він покликаний забезпечити своєчасне адміністрування податкового боргу, підтримку обліку платників податків та процесів оподаткування, оформлення податкових документів, надання роз'яснень та консультацій платникам податків та ін. [1].

Подальший розвиток адміністрування податків вимагає вирішення проблеми забезпечення його дієвості й ефективності. Варто при цьому додати, що ефективність податкового адміністрування та фіскальна ефективність – поняття дещо різні. У першому випадку йдеться про ефективність діяльності державних органів (органу), у другому – про внутрішню властивість податкової системи (або окремого податку), яка адмініструється в конкретних суспільних умовах.

Опрацювання наукових позицій дає змогу виокремити декілька концептуальних підходів, що можуть бути застосовані для розуміння феномена фіскальної ефективності системи оподаткування або конкретного податку. Під фіскальною ефективністю податкової системи мається на увазі спроможність податків наповнювати бюджет у запланованих обсягах. Фіскальна ефективність може розглядатися як здатність:

- забезпечувати податкові надходження своєчасно і в повному обсязі;
- створювати економічний фіскальний ефект (йдеться про абсолютні надходження податкових платежів до бюджетів різних рівнів);
- створювати макроекономічний ефект у фіскальній сфері, що відповідає завданням державної соціально-економічної політики;

– використовувати наявний фіскальний потенціал [13].

Реформування процедур податкового адміністрування в контексті забезпечення його ефективності має на меті побудову ефективної системи економічних відносин між платниками податків і державою, що дасть змогу сформулювати цілісну, справедливу, фіскальну й економічно ефективну податкову систему. Цілями підвищення ефективності податкового адміністрування є:

– модернізація контролюючих фіскальних органів, що допоможе підвищити ефективність її роботи і зменшити витрати на утримання податкових органів;

– підвищення якості та доступності державних послуг у сфері оподаткування;

– реформування податкового законодавства і приведення його у відповідність із загальнонаціональними пріоритетами розвитку країни;

– зниження витрат на виконання податкових процедур, що зумовить зростання підприємницької активності, приватних інвестицій та експорту;

– створення максимально зручних умов для сплати податків;

– стимулювання розвитку конкурентного середовища (обмеження втручання податкових служб у діяльність платників податків);

– розширення податкової бази (за рахунок легалізації тіньової економіки) та підвищення рівня добровільності сплати податків до бюджету [7, с. 242].

Науковцями сформульовані такі позиції щодо підтримки високої ефективності податкового адміністрування:

– адміністративні витрати на стягнення податків мають бути, за можливості, якомога меншими (тобто мінімальними);

– побудова податкової системи, а також механізм податкового адміністрування мають узгоджуватися із загальною ідеологією соціально-економічної політики держави;

– податкова система має бути справедливою та ефективною водночас, а податковий режим повинен забезпечувати обґрунтований перерозподіл доходів [13].

Розглядаючи тему ефективності функціонування фіскальних органів, тобто податкової роботи, варто також розглянути організаційні варіанти формування державної фіскальної служби. Це необхідно зробити тому, що організація їхньої роботи, націленість на запобігання податковим правопорушенням та будь-яким зловживанням у сфері оподаткування напряму залежить від того, як створена організаційна структура цієї служби. До речі, є принципово різні варіанти формування структури фіскальної служби, а під час її створення необхідно переслідувати мету всеосяжного охоплення платників податків та недопущення з їхнього боку уникнення податків.

Робота податкових органів розвивається від моделі «за видами податків» до «функціональної моделі» і далі до нещодавно розробленої моделі «за видами платників» [14, с. 119].

Перша модель «за видами податків» має такі негативні риси: по-перше, департаменти, що ділилися за видами податків, були багатофункціональними та відокремленими один від одного; по-друге, було дублювання функцій у департаментах; по-третє, система була незручною для платників, що мали сплачувати кілька видів податків; по-четверте, така система поділу департаментів ускладнювала управління податками, відокремлюючи функцію податкового контролю від стягнення податкової заборгованості. Через це не було мобільності у використанні податкового персоналу; крім того, ускладнювався процес організаційного планування та координації діяльності податкових органів. Але треба сказати, що всупереч наявності такої великої кількості недоліків саме така система формування податкової служби застосовувалася донедавна в Україні, а її деякі прояви можна побачити й сьогодні.

Функціональна модель формування податкової служби передбачає її поділ за функціональною спрямованістю податківців у різних департаментах; податковий персонал при цьому організований не за видами податків, а за функціями (реєстрація, облік, обробка інформації, контроль, збір тощо). До переваг такої структури фіскальної служби можна віднести наявність більшої стандартизації податкової роботи, спрощення і реальні можливості комп'ютеризації та систематизації інформації щодо платників, а також підвищення операційної ефективності податкової роботи загалом. Але й ця модель не позбавлена певних недоліків, прояв яких інколи може звести до мінімуму її переваги. До таких негативних рис вказаної моделі належить, зокрема, те, що функціональний підхід (а на практиці це найчастіше виглядає як підхід «один для всіх», тобто однаковий для всіх платників), що передбачає певну стандартизацію в обслуговуванні, може призвести до неякісного (часом несумісного) обслуговування різних категорій платників (великі підприємства, малий і середній бізнес, фізичні особи). Тому цей варіант фіскальної служби є у чомусь протилежним до вище розглянутої моделі «за видами податків».

Більш ефективно працюючою є модель фіскальної служби «за видами платників», яка була розроблена зарубіжними фахівцями й застосовується кількома розвиненими країнами. Вона передбачає роботу податкових органів через таку сегментацію платників: великий бізнес, малий і середній бізнес, фізичні особи тощо. Логіка такої сегментації полягає у тому, що кожній з цих груп платників притаманні свої особливості у дотриманні податкової дисципліни через застосування платниками у своїй господарській діяльності

об'єктивних галузевих, виробничих, масштабних та інших специфічних можливостей, наслідком чого є різний ступінь ризику несплати податків. Для ефективного управління цими ризиками податкові органи мають розробити і впровадити стратегічні заходи (законодавче роз'яснення, навчання платників податків, підвищення обслуговування, цільовий контроль тощо), які відповідали б особливостям кожної групи платників. Прихильники цієї моделі доводять, що вона підвищить узгодженість податкової роботи на всіх рівнях та в кінцевому підсумку сприятиме підвищенню її якості.

Таким чином, переглядаючи варіанти створення податкової служби, можна підкреслити, що кожен з цих варіантів має як певні переваги, так і недоліки, які разом можуть проявлятися у різних обставинах по-різному. Тому висловимо авторську ідею про те, що не варто у цій проблемі шукати єдиний правильний варіант.

Обґрунтовуючи власні доводи з цього приводу, звернемося до класичної теорії менеджменту, в якій розроблено досить ефективну модель організаційної структури – так звану матричну модель, яка може забезпечити маневреність та необхідний динамізм у роботі податкової структури за змінюваних у часі податкових умов. Тому вважаємо, що обирати для впровадження тільки одну модель організаційної структури фіскальної служби не є правильним, а, навпаки, було б краще, якщо б на практиці реалізувати таку організаційну модель фіскальної служби, яка би враховувала за можливості усі впливові на неї складники. Така модель (її можна було б ще назвати трьохвимірною комплексною), на нашу думку, мала б не матричну форму, а «кубічний» вигляд, який ілюстровано на рис. 1.

Для підвищення ефективності податкової роботи та відповідного забезпечення фіскального захисту держави не досить тільки змінити організаційну структуру фіскальної служби. Велике значення у цьому питанні має сама організація податкової роботи, і насамперед чітке і безумовне

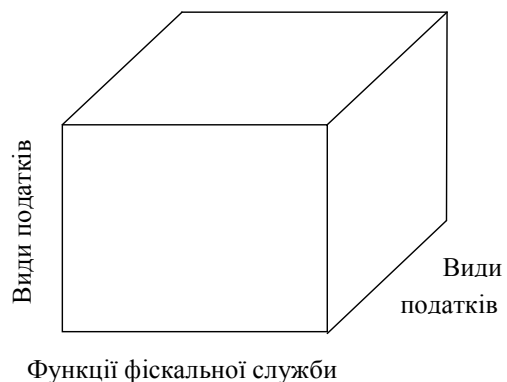

Рис. 1. Трьохвимірна комплексна модель формування фіскальної служби

виконання платниками податків своїх зобов'язань перед державою, що забезпечується їх належним адмініструванням. До податкових відносин причетні як мінімум два учасники, серед яких держава (в особі податкових органів) та платник податків (юридичні або фізичні особи), а тому не можна досліджувати ступінь організації податкових відносин лише на підставі оцінки дій та рішень одного з учасників. Подальші дослідження цієї тематики мають бути націлені на покращення їх відносин у напрямі формування партнерських, взаємовигідних і таких, що відповідатимуть економічним інтересам обох суб'єктів цих відносин.

Висновки з проведеного дослідження. Адміністрування податків, про яке йшлося вище в цій публікації, є в сучасних умовах розвитку державних фінансів найбільш актуальною і перспективною темою. Але досі немає в науці чіткого єдиного підходу до визначення його сутності; українські ж законодавці все ж таки спромоглися в 2013 році дати своє тлумачення цьому феномену, що, безумовно, нині є позитивним досягненням української держави. Визначивши таким чином його сутність, надалі необхідно забезпечити дієвий механізм його функціонування на практиці, що являє собою доволі трудомісткий і суперечливий процес.

Однією з серйозних проблем у цьому є дослідження підходів до оцінки ефективності адміністрування податків, адже утримання фіскальної служби відбувається за рахунок державного бюджету, на який зараз здійснюється значний тиск, пов'язаний із необхідністю адміністрування таких видатків бюджету, як, наприклад, видатки на оборону чи державний борг.

Для кількісної оцінки ефективності податкового адміністрування необхідно врахувати різні за змістом показники, привести їх до зіставлення та на цій основі розрахувати інтегральний (узагальнюючий) показник. Тому виникає потреба в розробленні методики (методичного підходу) комплексного оцінювання ефективності податкового адміністрування, на що мають бути націлені подальші наукові дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барабанова В.В. Сучасний стан адміністрування податків. URL: <http://gisap.eu/ru/node/1059>.
2. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. Л.І. Нечволод. Х.: Торсінг плюс, 2009. 768 с.
3. Дараганова Н.В. Адміністративне право України: навч. посіб. / Н.В. Дараганова; вищ. навч. закл. «Нац. акад. упр.». К.: ВНЗ «Нац. акад. упр.», 2013. 271 с.
4. Андрущенко В.Л. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво / В.Л. Андрущенко // Фінанси України, 2003. № 6. С. 27–35.
5. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т 1. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Академія, 2000. 864 с.

6. Мельник В.М. До питання засад формування теоретичних засад адміністрування податків / В.М. Мельник // Фінанси України, 2008. № 9. С. 3–9.

7. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: моногр. / П.В. Мельник та ін.; ред. З.С. Варналій; Держ. податкова адміністрація України, Нац. ун-т держ. податкової служби України, Наук.-дослід. центр з проблем оподаткування. К.: Знання України, 2008. 675 с.

8. Титов А.С. Налоговое администрирование и контроль: проблемы законодательного закрепления и правоприменения / А.С. Титов. М.: Издательство ВК, 2007. 410 с.

9. Мельник В.М. Вплив адміністрування податків на ефективність функціонування податкової системи / В.М. Мельник // Наук. вісн. нац. ун-ту держ. податкової служби України (Економіка, право). 2018. № 2 (29). URL: [http://www.astraved.edu.ua.com/vidan/nau_visn/2\(29\)/Podatky/Mel'nik.php](http://www.astraved.edu.ua.com/vidan/nau_visn/2(29)/Podatky/Mel'nik.php).

10. Селиванов А. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України / А. Селиванов // Право України, 2002. Т. 2. С. 34–38.

11. Бечко П.К. Податковий менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. К.: Центр учбової літератури, 2009. 288 с.

12. Податковий кодекс України. К.: ДП-ІВЦ ДПА України, 2010. 336 с.

13. Проскура Е.П. Эффективность налогового администрирования: понятие и содержание / Е.П. Проскура // Современные технологии управления, 2017. № 07 (31). URL: <http://sovman.ru/all-numbers/archive-2017/july2017/item/176-03-31.html>.

14. Tax administration in OECD and selected Non-OECD countries: Comparative information series 2006 // OECD, Center for tax policy and administration. Paris, 2007. 30 p.

REFERENCES:

1. Barabanova V.V. Sýchasny stan administrývannia podatkov. [Elektronny resýrs]. Rejim dostýpý : <http://gisap.eu/ru/node/1059>.
2. Sýchasny slovník inshomovnih sliv / ýklad. L.I. Nechovolod. H. : Torsing plus, 2009. – 768 s.
3. Daraganova N.V. Administrativne pravo Ukraïni: navch. posib. / N.V. Daraganova; vi. navch. zakl. «Nats. akad. ýpr.». K. : VNZ «Nats. akad. ýpr.», 2013. 271 s.
4. Andryenko V.L. Fiskalne administrývannia iak nauka i mistetstvo / V.L. Andryenko // Finansy Ukraïni. 2003. № 6. S. 27–35.
5. Ekonomichna entsiklopediia: ý 3-h t. T 1. / redkol.: S.V. Mochernii (vidp. red.) ta in. K. : Akademia, 2000. 864 s.
6. Melnik V.M. Do pitanja zasad formývannia teoretichnih zasad administrývannia podatkov / V.M. Melnik // Finansy Ukraïni. 2008. № 9. S. 3–9.
7. Podatkova politika Ukraïni: stan, problemi ta perspektivi: monogr. / P.V. Melnik ta in.; red. Z.S. Varnalii; Derj. podatkovia administratsiia Ukraïni, Nats. ýnt derj. podatkovoi slýjbi Ukraïni, Nauk.-doslid. tsentr z problem opodatkývannia. K. : Znannia Ukraïni, 2008. 675 s.

8. Titov A.S. Nalogovoe administrirovanie i kontrol: problemy zakonodatelnogo zakrepleniia i pravoprimereniia / A.S. Titov. M. : Izdatelstvo VK, 2007. 410 s.

9. Melnik V.M. Vpliv administrývannia podatkov na efektyvnist fúnktsionývannia podatkovoi sistem / V.M. Melnik // Naýk. visn. nats. ún-tý derj. podatkovoi slýjbi Ukraïni (Ekonomika, pravo). 2018. № 2 (29). [Elektronni resýrs]. Rejim dostýpy : [http://www.astraved.edu.ua.com/vidan/nau_visn/2\(29\)/Podatky/Melnik.php](http://www.astraved.edu.ua.com/vidan/nau_visn/2(29)/Podatky/Melnik.php).

10. Selivanov A. Administrývannia podatkov: novi problemy v administrativnomý ta finansovomý pravi Ukraïni / A. Selivanov // Pravo Ukraïni. 2002. T. 2. S. 34–38.

11. Bechko P.K. Podatkovii menedjment: navch. posib. dlia stýd. vish. navch. zakl. / P.K. Bechko, N.V. Lisa. K. : Tsentr ýchbovoi literatýri, 2009. 288 s.

12. Podatkovii kodeks Ukraïni. K.: DP–IVTs DPA Ukraïni. 2010. 336 s.

13. Proskýra E.P. Effektivnost nalogovogo administrirovaniia: poniatie i sodержanie / E.P. Proskýra // Sovremennye tehnologi ýpravleniia. 2017. № 07 (31). URL: <http://sovman.ru/all-numbers/archive-2017/july2017/item/176–03–31.html>.

14. Tax administration in OECD and selected Non-OECD-countries: Comparative information series 2006 // OECD, Center for tax policy and administration. Paris, 2007. 30 r.

Antonenko V.M.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Department of Accounting, Finance and Economic Security
Donetsk National Technical University

Vlasov O.O.

Student
Donetsk National Technical University

TAX ADMINISTRATION: SATISFACTION, DEVELOPMENT PERSPECTIVES AND EVALUATION OF EFFICIENCY

The tax policy of any state in modern conditions requires a serious and balanced approach to the development of an adequate and effective tax administration mechanism. It is tax administration that is the most influential factor in ensuring fiscal coverage of the state budget, as well as a factor affecting the activity of taxpayers. This publication is devoted to the definition of the essence and assessment of the current state of tax administration in Ukraine, contains some suggestions on the further reformation of tax administration technologies.

The controversial positions of scientists and the delay in the legal definition of the essence and content of tax administration have led in practice to some neglect of the implementation of its procedures, provoked the priority use of fiscal coercion and negatively reflected in the formation of tax revenues of the state. Therefore, it is necessary to conduct a revision of tax legislation in order to include a number of topical issues of tax administration. In addition, it is necessary to eliminate duplication of its norms with other legislative acts, in particular, with the Commercial and Civil Codes and not to include in the Tax Code (paragraph 14.1.144) terms that are not directly related to the tax area.

Further development of tax administration requires solving the problem of ensuring its efficiency and effectiveness. By examining the efficiency category in combination with fiscal targeting, at least two of the following approaches need to be identified: tax administration efficiency and fiscal efficiency. Their essence is that in the first case it is a question of the effectiveness of the activities of state bodies, in the second - on the internal property of the tax system as a whole or a separate tax, which are administered in specific economic conditions. Of course, these two concepts are interconnected, but let us emphasize that the work of the fiscal service is the practical mechanism that is intended to put into practice concrete taxes in specific conditions and to provide the state with the desired filling of budget revenues.

The efficiency of tax administration is provided by the modernization of the fiscal service (the authors propose a three-dimensional integrated model for the formation of the fiscal service), improving the quality and availability of public services in the field of taxation, creating the most convenient conditions for tax payment, limiting the interference of tax services in the activity of taxpayers, which in general will systematically promote effective tax administration.